

Poznań, 18.03.2024

Prof. dr hab. inż. arch. Agata Bonenberg
Wydział Architektury Politechniki Poznańskiej
Ul. Jacka Rychlewskiego 2, Poznań

OPINIA RECENZENTA O PRACY DOKTORSKIEJ
***Współczesne kierunki kształtowania stref spa i wellness
w hotelach na Dolnym Śląsku***

której autorką jest mgr inż. arch. Joanna Gronostajska-Kadecka
a promotorem dr hab. inż. arch. Joanna Jabłońska

Praca doktorska ***Współczesne kierunki kształtowania stref spa i wellness w hotelach na Dolnym Śląsku*** podejmuje temat dynamicznie rosnących standardów obsługi klienta-turysty. Dotyczą one zarówno architektury jak i aranżacji wnętrz interpretowanych w kontekście szeroko pojętego dobrostanu psychofizycznego człowieka. Zagadnienia związane ze spa i wellness, nie powinny być bowiem rozpatrywane jedynie w kontekście rozrywki, lecz również działań prozdrowotnych przedłużających sprawność i zadowolenie użytkowników. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje zdrowie nie jako brak choroby, ale jako ogólny dobrostan fizyczny, psychiczny społeczny. W tym kontekście należy interpretować hotelowe strefy wellness i spa jako podstawowe przestrzenie prewencyjnej ochrony zdrowia. Podtrzymują one odpowiednią kondycję fizyczną użytkowników, ale również mają wpływ na kondycję psychiczną, której podstawą jest odprężenie - wyzbycie się stresu. Bardzo istotnym motywem jest kwestia SPA jako przestrzeni społecznej, przestrzeni spotkań i interakcji pomiędzy użytkownikami. Przedstawiona do recenzji praca doktorska odnosi się do tych wątków, łącząc je z zagadnieniami architektonicznymi – układem funkcjonalno-przestrzennym, kompozycją, estetyką, formą. Praca przybliży też najnowszą architekturę wypoczynku regionu Dolnego Śląska. Tematyka pracy jest więc aktualna, odnosi się do realnych zagadnień dyscypliny architektura i urbanistyka.

CHARAKTERYSTYKA FORMALNA PRACY

Opiniowana praca doktorska zawiera 247 stron, Aneks rozpoczyna się na stronie 209, a spis literatury na 189. Wyodrębniono spisy aktów prawnych, dokumentację standaryzacyjną i archiwalną, spis stron internetowych, spis tabel, ilustracji, fotografii. Zakres tematyczny i zagadnienia są przedstawione w sposób uporządkowany, hieratyczny, rozpoczynając od genezy typu i przeznaczenia obiektów SPA, poprzez przegląd problematyki projektowania, aż po analizę opartą na 10 przykładach badawczych *case studies*. Tytuł dysertacji ***Współczesne kierunki kształtowania stref spa i wellness w hotelach na Dolnym Śląsku*** w pełni odpowiada treściom w niej przedstawionym. Aneks zawiera 10 kart obiektów SPA, z

kompletem danych dotyczących lat realizacji, autorów, standardu, opatrzony jest fotografiami obiektu oraz schematami planów dla strefy SPA i wellness. Ujęto w nim również informacje odnośnie programu funkcjonalnego. Zgodnie z wymaganiami Ustawy w pracy umieszczono streszczenia w języku polskim i angielskim.

OCENA MERYTORYCZNA

Rozprawę rozpoczyna "Wprowadzenie", przedstawiające przedmiot badań, stan badań oraz uzasadnienie wyboru tematu. Autorka omawia aspekty naukowe, prawne oraz bezpośrednio związane z rozwojem branży hotelarskiej, a także praktyczne aspekty projektowania architektonicznego obiektów SPA. Cele pracy zostały przedstawione w podrozdziale 1.5. i określono je w sposób następujący:

1. przedstawienie najczęściej występujących rozwiązań architektonicznych w hotelach z usługą spa i wellness (realizacja: rozdziały 1-5)
2. określenie typologii stref spa i wellness w hotelach (realizacja: rozdział 6)
3. opis i zestawianie najnowszych zrealizowanych stref spa i wellness w hotelach na Dolnym Śląsku (realizacja: rozdziały 7-8)
4. określenie kierunków rozwoju branży hotelarskiej ze spa na Dolnym Śląsku (realizacja: rozdział 9)

Została również sformułowana hipoteza, brzmiąca: **Na przestrzeni XXI wieku rozwinęły się nowe kierunki w kształtowaniu architektury hoteli ze strefą spa na Dolnym Śląsku.**

We „Wprowadzeniu” omówiono zakres terytorialny i czasowy badań, strukturę rozprawy (plan badań) oraz użytą metodologię i narzędzia badawcze. Część wstępną należy zatem uznać za kompletną metodycznie. Na kartach pracy Autorka odnosi się do wszystkich postawionych we wstępie problemów – są one rozwinięte w dysertacji. Do osiągnięć pracy należy między innymi uregulowanie definicji określenia „Architektura spa i wellness” poprzez omówienie specyfiki wymagań dla tych stref a następnie syntezy lingwistycznej obu haseł. Według autorskiej definicji pojęcia **„architektura spa i wellness oznacza wszystkie budynki, elementy małej architektury, zespoły architektoniczno-urbanistyczne lub inne elementy budowlane, które mają służyć zaspokojeniu potrzeb prozdrowotnych użytkownika, szczególnie z uwzględnieniem właściwości leczniczych wody”**. Definicję tę uznać należy za odpowiednią.

W Rozdziale 2 Autorka przedstawia rys historyczny powstawania obiektów o funkcji spa i wellness, opisując genezę ich rozwoju w Europie i na świecie na przestrzeni od starożytności, przez średniowiecze, po epokę nowożytną i współczesność. W podrozdziale 2.2. szczegółowo opisana jest geneza i rozwój tych obiektów na ziemiach polskich. Opracowanie tego zagadnienia jest szczegółowe i stanowi bardzo istotny i ciekawy fragment pracy.

Rozdział 3. zatytułowany "Architektura spa i wellness – definicje i podstawowe usystematyzowanie", ma charakter porządkująco-analityczny. Dzieli ona zagadnienie na Spa, Sauny, Termy oraz Łaźnie. W Rozdziale 4, dotyczącym "Współczesnych hoteli z

funkcją rekreacyjną spa i wellness", Autorka stara się wskazać istotne cechy hoteli, w uwzględniając pięć opisanych w literaturze profili klientów SPA wellness.

Program omawianych stref został szeroko przedstawiony w Rozdziale 5, podzielonym tematycznie na Recepcję spa i wellness oraz hol wypoczynkowy, stanowiące pierwszy punkt kontaktu dla gości korzystających z usług (podrozdział 5.1). Następnie przedstawiono węzeł szatniowo-sanitarny (5.2.) oraz omówiono zagadnienia projektowe związane z zespołem basenowym (5.3.), skupiając się na różnych rodzajach zbiorników: wewnętrznych, zewnętrznych, basenach kąpielowych, wirowych, oraz możliwościach ich architektonicznej aranżacji. W podrozdziale 5.4. zaprezentowano różne typy saun, takie jak sauna sucha, łaźnia parowa, sauna infrared, oraz omówiono możliwości kształtowania detalu architektonicznego i organizacji przestrzeni w kontekście przebiegu seansów saunowych. Zespoły odnowy biologicznej z programem fizykoterapeutycznym zostały opisane jako integralna część programu zabiegów pielęgnacyjnych i dla nich zostały przedstawione rozwiązania architektoniczne. Podrozdział 5.5. zawiera opis innych elementów programowych przy zespołach spa i wellness - możliwe dodatkowe funkcje i usługi, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, uzupełniające ofertę. Rozdział 5. dostarcza kompleksowego spojrzenia na różnorodne elementy, jakie można znaleźć w tych strefach, zarówno pod względem funkcjonalno-przestrzennym, jak i koncepcyjnym.

Rozdział 6. p.t. „Typologie stref spa i wellness w hotelach” porządkuje tematykę pod kątem struktury, układu przestrzennego i programu funkcjonalnego tych zespołów w relacji do bryły obiektu hotelowego. Recenzentka proponuje zmianę tytułu podrozdziału 6.4. „Rozmieszczenia strefy spa i wellness” i „Sposoby powstania budynku strefy spa” na bardziej klarowny. Na bardzo pozytywną ocenę zasługuje usystematyzowanie typów układów funkcjonalnych i opatrzenie go materiałem rysunkowym – rzutami budynków. Wysoko ocenić należy podrozdział dotyczący stylistyki wnętrza w omawianych strefach.

Wybrane współczesne polskie realizacje hoteli z funkcją rekreacyjną spa i wellness przedstawiono w rozdziale 7. W podrozdziale 7.1. umieszczono zestawienie placówek, przedstawiono normy projektowe według polskiego prawa. Rozdział 7 zamyka prezentacja hoteli ze strefą spa i wellness na Dolnym Śląsku (7.3.)

Rozdział 8. zawiera studium przypadków hoteli z badanymi strefami na Dolnym Śląsku, który obejmuje opisy obiektów będących podstawą badawczą dla pracy doktorskiej: AC Hotel by Marriott Wrocław, Elements Hotel & Spa, Hotel Altus Palace, Hotel Green Mountain, Hotel Seidorf, Hotel The Bridge Wrocław, Lake Hill Resort & Spa, Mercure Szklarska Poręba, Platinum Mountain Hotel & SPA, Radisson Hotel Szklarska Poręba. Kryteria doboru hoteli zostały ustalone bardzo racjonalnie i objęły realizacje najnowsze po 2016 roku, ze strefą spa realizowaną równocześnie z inwestycją.

Wnioski z badań, przedstawione w Rozdziale 9 podzielone zostały na ogólne i szczegółowe. Ogólne wnioski dotyczą struktury strefy spa i wellness, układu przestrzennego względem bryły, programu funkcjonalnego, rozmieszczenia poszczególnych elementów, sposobu powstania i stylistyki wnętrza. Zestawienie dziesięciu analizowanych obiektów w ujęciu tabelarycznym oraz wyróżnienie ich cech charakterystycznych uzupełniają diagramy kołowe ilustrujące wyniki analizy tych struktur. Wnioski szczegółowe natomiast odnoszą się do zespołów funkcjonalnych: recepcji i zespołu szatni, zespołu basenowego, saunowego, odnowy biologicznej, siłowni i innych elementów programowych. Rozdział zamyka

podsumowanie wniosków w którym Autorka udowodniła hipotezę pracy mówiącą że : „Na przestrzeni XXI wieku rozwinęły się nowe kierunki w kształtowaniu architektury hoteli ze strefą spa na Dolnym Śląsku.” Warto tu doprecyzować, że te kierunki niekoniecznie są charakterystyczne wyłącznie dla Województwa Dolnośląskiego a wynikają z określenia obszaru badań.

METODOLOGIA

Praca doktorska ma charakter systematyzująco-porządkujący oraz analityczny z bardzo dobrze rozwiniętymi opisami zmian zachodzących w organizacji przestrzeni SPA i wellness na tle historycznym. Ażeby osiągnąć cele założone w pracy, czyli przedstawienie najczęściej występujących rozwiązań architektonicznych w hotelach z usługą spa i wellness, określenie typologii tych stref, opis i zestawianie najnowszych realizacji na Dolnym Śląsku i określenie kierunków rozwoju branży hotelarskiej, użyto następujących metod:

- analiza porównawcza rozwiązań układu funkcjonalnego
- badania *in-situ* w ramach podróży studialnych
- analizy projektów konkursowych i realizacji
- badania literaturowe
- kwerendy archiwalne
- wykonanie inwentaryzacji fotograficznych w obiektach.

Metody pracy są adekwatne do osiągnięcia celu naukowego.

LITERATURA PRZEDMIOTU

Literatura zawiera w sumie 230 odniesień, uznać ją należy zatem za bogatą. Zawiera 105 książek i artykułów naukowych, 7 aktów prawnych i dokumentów standaryzacyjnych - archiwalnych, 98 stron internetowych, 18 innych badań własnych Doktorantki. Atutem zebranych materiałów jest ich aktualność oraz różnorodność źródeł. Literatura jest bardzo dobrze dobrana i realnie wspiera narrację pracy.

IKONOGRAFIA

Praca zawiera 126 fotografii, głównie autorskich oraz 65 ilustracji z czego 55 stanowi opracowanie własne (lub własne na podstawie innych materiałów). Ikonografia stanowi oryginalne, autorskie uzupełnienie treści pracy. Należy ją ocenić jako bardzo dobrze przygotowaną i bogatą.

UWAGI KOŃCOWE

Str 29. „Jedną z bardziej znanych miejscowości zdrojowych z Anglii było Bath, którego początek rozwoju datuje się na czasy rzymskie [Ashenburg, 2009].” Początek rozwoju Bath (*Aqua Sullis* – co wyjaśnia charakter miejsca) to czasy Imperium rzymskiego, kiedy zajmowało ono część Wysp Bytyjskich. Romanizm jest stylem architektonicznym i artystycznym który nastąpił po antyku i poprzedzał styl gotycki.

Narracja pracy doktorskiej jest prowadzona w sposób wartki i ciekawy. Lektura angażuje, pomimo naukowej specyfiki tekstu.

WNIOSEK KOŃCOWY

Przeprowadzona ocena pracy doktorskiej pt. *Współczesne kierunki kształtowania stref spa i wellness w hotelach na Dolnym Śląsku*, której autorką jest mgr inż. arch. Joanna Gronostajska-Kadecka, pozwala stwierdzić, że spełnione zostały warunki określone w Ustawie. Dysertację uznać należy za wzór dla rozpraw o charakterze systematyzująco-analitycznym w dziedzinie architektura i urbanistyka. Autorka przedstawiła oryginalne rozwiązania następujących problemów naukowych:

1. opracowała autorską definicję architektury SPA wellness, budując podstawy teoretyczne zagadnienia
2. przeprowadziła analizę porównawczą 10 wybranych realizacji z których wynikają dominujące cechy przestrzenne współczesnych SPA wellness
3. ustaliła aktualną listę obiektów SPA wellness na Dolnym Śląsku, która zawiera obecnie 89 pozycji

Poznanie tej wiedzy ma znaczenie dla sfery gospodarczej i społecznej, ponieważ informacje zawarte w dysertacji mają charakter aplikacyjny. Praca wnosi nowe, oryginalne wątki do dotychczasowego stanu wiedzy dotyczącego projektowania stref wellness w hotelach. Dotyka też szerszych zagadnień dotyczących zdrowia, dobrostanu psychofizycznego. Rozprawa dowodzi umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Wnoszę o dopuszczenie do publicznej obrony na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej.

Wnoszę o wyróżnienie tej pracy doktorskiej.

